

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

(Προεδρείο Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης, 47^η Σύνοδος Ολομελείας, Στρασβούργο 15-17.10.2024)

1. Σε συνέχεια της Διακήρυξης 5 (2022) «Ο Πόλεμος της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας», της Διακήρυξης 6 (2023) «Επέτειος του Ρωσικού Πολέμου στην Ουκρανία» και της Διακήρυξης 8 (2024) «Δεύτερη επέτειος του Πολέμου της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας», το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης (Κογκρέσο) επαυξάνει στην καταδίκη του εξελισσόμενου επιθετικού πολέμου, με τον πλέον απόλυτο τρόπο, καθώς αυτός παραβιάζει τόσο το διεθνές δίκαιο όσο και το Καταστατικό του ΣτΕ. Επανεπιβεβαιώνει την σταθερή δέσμευσή του στην ανεξαρτησία, την αυτονομία και εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της.
2. Το Κογκρέσο καταδικάζει για ακόμα μία φορά τον αδικαιολόγητο πόλεμο κατά της Ουκρανίας που έχει προκαλέσει μαζικές απώλειες αθώων ζωών και ανθρώπινο πόνο, ενώ στοχεύει στην ολική καταστροφή ζωτικών υποδομών, που αποτελούν ταυτόχρονα παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, άνευ προηγουμένου στην πρόσφατη ευρωπαϊκή ιστορία. Εκατομμύρια άτομα, στην πλειοψηφία τους παιδιά, συνεχίζουν να απομακρύνονται από τα σπίτια τους. Επιπλέον χιλιάδες Ουκρανών εξακολουθούν να βρίσκονται υπό κράτηση και να είναι υποκείμενα βίας, απάνθρωπης συμπεριφοράς και βασανισμού.
3. Για περισσότερο από 2,5 έτη οι ουκρανοί υπερασπίζονται με θάρρος την ελευθερία της χώρας τους απέναντι σε μία ανηλεή επιθετικότητα μεγάλης κλίμακας. Το Κογκρέσο καλωσορίζει το γεγονός ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές παίζουν κεντρικό ρόλο στην αντοχή της χώρας, εξασφαλίζοντας τη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών και απαντώντας στις επείγουσες ανάγκες.
4. Το Κογκρέσο καταδεικνύει το γεγονός ότι σε παραβίαση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και συγκεκριμένα της Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς σε περίπτωση Ένοπλης Σύγκρουσης (1954, Σύμβαση Χάγης) και των δύο Πρωτοκόλλων της και παρά τις πολυάριθμες κλήσεις της UNESCO για σεβασμό των χώρων πολιτισμικής κληρονομιάς, η Ρωσία δεν έχει σταματήσει να επιτίθεται συνεχόμενα σε τέτοιους χώρους. Πάνω από χίλια τέτοια μέρη έχουν υποστεί ζημιές ή έχουν καταστραφεί από την αρχή του πολέμου, όπως τα ιστορικά κέντρα της Οδησσού και της Lνίν, πόλεις που περιλαμβάνονται στο κατάλογο των προστατευόμενων περιοχών της UNESCO.

5. Το Κογκρέσο υπογραμμίζει ότι η στόχευση κατά πολιτιστικών περιοχών μοιάζει να αποτελεί τμήμα συστηματικής προσπάθειας υπόθαλψης της ανερχόμενης ιστορικής και πολιτισμικής ταυτότητας και ακεραιότητας της Ουκρανίας με πρόθεση γενοκτονίας.
6. Επιπλέον τονίζεται emphaticά ότι επιπροσθέτως της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί για την απώλεια ζωών, τους τραυματισμούς τις καταστροφές ιδιοκτησιών και υποδομών, η Ρωσική Ομοσπονδία θα πρέπει να αποζημιώσει τις καταστροφές ιστορικής, πολιτισμικής και θρησκευτικής κληρονομιάς. Σε αυτό το πλαίσιο οι ουκρανικές τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν έναν σημαντικό ρόλο να παίξουν στην καταγραφή των καταστροφών στο σχετικό Μητρώο Καταστροφών.
7. Το Κογκρέσο υπογραμμίζει ότι, επιπρόσθετα στην ανάγκη υποστήριξης της Ουκρανίας αλλά και των πολιτών της που τους επιβάλλεται να εγκαταλείψουν την χώρα, είναι πλέον η ώρα να τοποθετηθεί ψηλά στην πολιτική ατζέντα η πολιτισμική κληρονομιά και η διατήρηση και ανασύστασή της, παράλληλα με σχετική Διάσκεψη Ανασυγκρότησης της Ουκρανίας που θα πραγματοποιηθεί το 2025 στην Ρώμη.
8. Αναφερόμενο στην Ευρωπαϊκή Πολιτισμική Σύμβαση, που επικυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη του ΣτΕ, το Κογκρέσο τονίζει ότι η εξασφάλιση της πολιτισμικής κληρονομιάς βοηθά στη διασύνδεση του παρελθόντος με το μέλλον, μέσα από μία μοιρασμένη έννοια ταυτότητας. Με αυτή την οπτική η κληρονομιά αυτή είναι ευθέως συνδεδεμένη με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον έλκει την προσοχή στην Σύμβαση Πλαίσιο του ΣτΕ για την Αξία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για την Κοινωνία (Σύμβαση Λευκωσίας) η οποία στοχεύει στην πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας και την καταστροφή της πολιτισμικής ιδιοκτησίας.
9. Υπό το φως των προαναφερθέντων, το Κογκρέσο καλεί τα κράτη μέλη του ΣτΕ να υπογράψουν και να επικυρώσουν τις Συμβάσεις Λευκωσίας και Faro, αν δεν το έχουν ήδη κάνει και να διαδώσουν την γνώση σε σχέση με τα κλεμμένα πολιτιστικά αγαθά (συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από την Κριμαία) καθώς και να ξεκινήσουν προσπάθειες επανόδου αυτών στην Ουκρανία.
10. Το Κογκρέσο επίσης καλεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές ανά την Ευρώπη να εντείνουν τις προσπάθειες υποστήριξης της Ουκρανίας στον τομέα τους και να θέσουν σε ισχύ νέες ενέργειες σε επίπεδο πολιτισμικό, έχοντας πάντα υπόψιν ότι τέτοιες ενέργειες μπορούν να αντιμετωπίσουν όχι μονάχα την τρέχουσα ανάγκη για μέτρα ανασυγκρότησης, αλλά επίσης να διαχειριστούν οποιονδήποτε κίνδυνο ζημίας σε υλική και άυλη κληρονομιά.
11. Επιπλέον ενθαρρύνει τις τοπικές αρχές, να συμμετάσχουν ενεργά στις Πολιτιστικές Διαδρομές του ΣτΕ στις οποίες είναι μέλος η Ουκρανία (από το

2021) και μέσα από τις οποίες προωθούνται ο πολιτισμικός τουρισμός και η ανάπτυξη.

- 12.** Τέλος καλεί την προσοχή των εθνικών περιφερειακών και τοπικών αρχών των κρατών μελών του στο γεγονός ότι η Ρωσία προβαίνει σε μία παράλληλη προπαγάνδα διασπείροντας ψεύτικες ειδήσεις και ρητορική μίσους. Σε κάθε επίπεδο θα πρέπει να ληφθούν μέτρα διάδοσης της ενημέρωσης καθώς και προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα.
- 13.** Το Κογκρέσο θα παίξει τον ρόλο του στην υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών της Ουκρανίας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, με την εργασία του για το Μητρώο Καταγραφής Ζημιών και ενθαρρύνοντας τις τοπικές και περιφερειακές αρχές ανά την ευρωπαϊκή ήπειρο να πιέσουν τις εθνικές κυβερνήσεις για επικύρωση των Συμβάσεων Faro και Λευκωσίας.
- 14.** Το Κογκρέσο στέκεται δίπλα στον ουκρανικό λαό και επιβεβαιώνει τη δέσμευσή του σε ένα κοινό, δημοκρατικό μέλλον και ένα μέλλον που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο και απλά στην ειρήνη.

Μετάφραση από το πρωτότυπο

Χαμακιώτη Δέσποινα
*Γραμματεία Εθνικής Αντ/πείας, Κογκρέσο ΣτΕ
Διεθνείς Σχέσεις & Ευρ. Προγράμματα
ΚΕΔΕ*